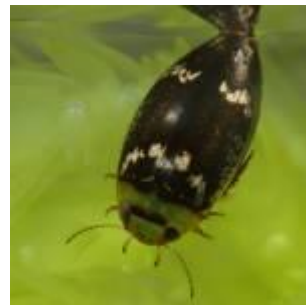

Quickscan en Passende beoordeling Wet natuurbescherming

Vesting en Belfort Vossenbergh te Meijel

Dorpsoverleg Meijel Netwerk natuur en Recreatie

Quickscan en Passende beoordeling Wet natuurbescherming

Vesting en Belfort Vossenbergt te Meijel

Geactualiseerde versie

Door:
Bart Hendriks

In opdracht van:
Dorpsoverleg Meijel Netwerk natuur en Recreatie

November 2018

Colofon

Door:

Ecologica
Rondven 22
6026 PX Maarheeze
tel: 0495 - 46 20 70
fax: 0495 - 46 20 79
info@ecologica.eu
www.ecologica.eu

In opdracht van:

Dorpsoverleg Meijel Netwerk natuur en Recreatie
p/a Kerkveld 7
5768BA Meijel

Projectnummer: P2018/54

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, microfilm, fotokopie of op welke andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en auteurs.

Ecologica is niet aansprakelijk voor directe of gevolgschade die voortvloeit uit toepassing van de conclusies, aanbevelingen en resultaten uit dit rapport en overige werkzaamheden van Ecologica. Opdrachtgever vrijwaart Ecologica in deze tevens voor aanspraken van derden.

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave.....	3
Voorwoord	5
1 Inleiding.....	6
1.1. Aanpak	6
1.2. Wettelijk kader soortbescherming	7
1.3. Wettelijk kader gebiedsbescherming	11
2 Gebiedsbeschrijving	14
2.1 Ligging	14
2.2 Beschrijving	14
3 Geplande maatregelen.....	17
3.1 Maatregelen.....	17
3.3 Planning.....	18
4 Toetsing soortenwetgeving.....	19
4.1 Planten	19
4.2 Grondgebonden zoogdieren	19
4.3 Vleermuizen	20
4.4 Vogels met jaarrond beschermde nesten.....	20
4.5 Amfibieën.....	21
4.6 Reptielen	22
4.7 Vissen	22
4.8 Ongewervelden	22
5 Toetsing gebiedenwetgeving	24
5.1 Inleiding.....	24
5.2 Voorkomen habitats en soorten ‘Groote Peel’	24
5.3 Effectanalyse	26
5.5 Cumulatieve effecten.....	33
5.6 Mitigerende maatregelen	34
5.7 Noodzaak ADC-toetsing	34
5.8 Provinciale regelgeving	35
6 Conclusies.....	37
Conclusies soortenbescherming	37

Conclusies gebiedenwetgeving	37
Bronnen	38
Bijlage.....	39

VOORWOORD

De Vossenbergr is een gebied aan de zuidostrand van de Groote Peel en bestaat uit een strook gemengd bos met kazematten uit de Tweede Wereldoorlog. De Vossenbergr maakt onderdeel uit van de Peel-Raamstelling die in 1939 werd aangelegd als verdedigingslinie in verband met de oorlogsdreiging vanuit Duitsland. Er is een inrichtingsplan opgesteld om de cultuurhistorische geschiedenis van het gebied meer zichtbaar te maken. Binnen dit kader worden diverse maatregelen uitgevoerd.

Het onderzoeksgebied is gelegen in het Natura 2000-gebied "de Groote Peel". Dit rapport betreft een quickscan naar het voorkomen van beschermde flora en fauna in en rond het plangebied en een voortoets in het kader van de Wet natuurbescherming. Het doel is om inzicht te verkrijgen of een ontheffing of vergunning dient te worden aangevraagd voor het project. In dit rapport zijn de resultaten van de toetsing aan de natuurwetgeving omschreven. Het betreft een actualisatie van de eerder opgestelde voortoets. Naar aanleiding van de eerdere toets zijn de plannen bijgesteld welke in deze geactualiseerde voortoets worden behandeld.

Oprachtgever voor het project is Dorpsoverleg Meijel Netwerk natuur en Recreatie met de heer J. Manders als contactpersoon. Vanuit Ecologica zijn de werkzaamheden uitgevoerd door Bart Hendriks, tevens projectleider en opsteller van het rapport.

1 INLEIDING

De Vossenbergr is een gebied aan de zuidostrand van de Groote Peel en bestaat uit een strook gemengd bos met kazematten uit de Tweede Wereldoorlog. De Vossenbergr maakt onderdeel uit van de Peel-Raamstelling, die in 1939 werd aangelegd als verdedigingslinie in verband met de oorlogsdreiging vanuit Duitsland.

Op de Vossenbergr liggen 6 kazematten en allen zijn aangewezen als rijksmonument. Om eer te doen aan de cultuurhistorische geschiedenis van het gebied is een inrichtingsplan opgesteld en worden diverse inrichtingsmaatregelen voorgesteld waaronder het rooien van bomen en de plaatsing van een Belfort.

Voor de werkzaamheden is een quickscan noodzakelijk naar het voorkomen van beschermde soorten in de directe invloedssfeer van het project. De studie dient aan te geven of met de ingreep mogelijk Wet natuurbescherming wordt overtreden.

Het doel is om inzicht te verkrijgen of een ontheffing of vergunning dient te worden aangevraagd voor het project. In dit rapport zijn de resultaten van de toetsing aan de natuurwetgeving uitgewerkt. Indien negatieve effecten worden verwacht, wordt aangegeven of en met welke maatregelen effecten kunnen worden voorkomen of kunnen worden gemitigeerd.

1.1. Aanpak

Voor het beoordelen of beschermde soorten voorkomen in de invloedssfeer van de voorgenomen plannen is een bronnenonderzoek uitgevoerd. Een belangrijke bron vormen de verspreidingsgegevens van de afgelopen 10 jaar uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), waar Ecologica een abonnement op heeft. Andere bronnen die binnen afzienbare tijd geraadpleegd konden worden, zijn ook meegenomen. Verder is een gebiedsbezoek afgelegd op 25 mei 2018, waarbij een overzicht is opgesteld van aanwezige biotooptypen en beplantingen en hun omvang. Waarnemingen van beschermde soorten zijn genoteerd.

De toetsingsfase bestaat uit het opstellen van een gedegen effectanalyse en uitwerken van mitigerende maatregelen om effecten te voorkomen of verzachten. De effectanalyse met betrekking tot de voortoets is gebaseerd op de opgelegde instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied 'de Groote Peel' en het definitieve beheerplan voor het betreffende gebied.

Het uitgangspunt voor de toetsing is dat indien geen concrete gegevens beschikbaar zijn, de 'worst-case' scenario wordt gehanteerd. Hoewel daardoor mogelijk sprake is van een overschatting van effecten, wordt hiermee voldaan aan het voorzorgsbeginsel uit de Wet natuurbescherming.

In de effectanalyse is bepaald of er verbodsbepalingen worden overtreden met betrekking tot de Wet natuurbescherming. Tevens is bepaald of het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen op korte dan wel lange termijn in gevaar komt door de geplande inrichtingsmaatregelen. Er is daarbij onderscheid gemaakt tussen significante en niet-significante effecten, aan de hand van de Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998 (Ministerie van LNV, 2005), de Checklist gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 (Ministerie van LNV, 2006), het document Leidraad bepaling significantie' van het Steunpunt Natura 2000 (Steunpunt Natura

2000, 2009) en het bijbehorende document 'Verrekenen van effecten' van de juridische adviesgroep Natura 2000 (JANI, 2010). Als hulpmiddel voor de effectanalyse is tevens de effectenindicator geraadpleegd van het Ministerie van LNV op de website www.synbiosys.alterra.nl/natura2000.

De natuurtoets is zo opgesteld dat deze kan dienen als oriëntatie of negatieve effecten op beschermde soorten dan wel instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied kunnen worden verwacht en welke procedure noodzakelijk is in het kader van de natuurwetgeving.

1.2. Wettelijk kader soortbescherming

De Wet natuurbescherming kent diverse belangrijke elementen, maar de werking van de wet wordt hier uitgewerkt aan de hand van:

1. De lijst van beschermde soorten; wat komt waar voor.
2. Welke effecten zijn te verwachten in relatie tot de verbodsbepalingen.
3. De verplichting om voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende dieren en planten.

Hieronder wordt toegelicht hoe men met elk van deze drie hoofdelementen van de Wet natuurbescherming moet omgaan. Deze stappen zijn in het onderzoek gevolgd. Ecologica is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en heeft veel ervaring met natuurwetgevingsvraagstukken.

De lijst van beschermde soorten: weten wat er leeft

Naast de algemene zorgplicht die geldt voor alle inheemse soorten in Nederland, zijn enkele honderden soorten specifiek beschermd onder de Wet natuurbescherming. Onder de beschermde soorten vallen voor het grootste deel alle van nature in Nederland voorkomende zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën. Daarnaast is een selectie zeldzame en bedreigde planten (veelal zeldzame en bedreigde akkeronkruiden), enkele veelal zeldzame dagvlinders, libellen en andere ongewervelden, en een aantal vissoorten beschermd. Soorten kunnen beschermd zijn conform de Europese Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of middels een lijst nationaal beschermde soorten. Dit heeft invloed op de mate van bescherming en de exacte verbodsbepalingen. Bij vogels wordt hierbij nog onderscheid gemaakt tussen de bescherming van in gebruik zijnde nesten in het broedseizoen (alle vogelsoorten) en soorten waarvan het nest het hele jaar door beschermd is.

De soorten zijn beschermd door een aantal verbodsbepalingen voor het uitsteken, verstoren, aantasten, doden en verhandelen van beschermde soorten, inclusief hun leefgebied. De aan te houden verbodsbepalingen verschillen enigszins per beschermingsregime (Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of nationaal beschermde soorten). De Wet natuurbescherming verplicht iedereen om bij het nemen van inrichtings- en beheermaatregelen rekening te houden met alle (streng) beschermde soorten die door de ingreep beïnvloed kunnen worden.

Het uitgangspunt is dus altijd te weten welke soorten waar voorkomen (zorgplicht). Om uit te sluiten dat beschermde dieren, hun holen, nesten en eieren en beschermde planten worden verstoord of gedood, moet je weten waar de holen, nesten en rustplaatsen van de beschermde dieren zijn en waar de beschermde planten groeien.

Als beheerder van een specifiek gebied is het haalbaar om te (laten) onderzoeken welke soorten voorkomen en/of zijn te verwachten. Afhankelijk van de situatie kan dit op basis van reeds beschikbare informatie (NDFF of andere bronnen) en inschattingen (expert judgement) of is een combinatie nodig met aanvullende (veld)onderzoeken.

Effectinschatting en verbod op doden, verstoren en beschadigen

Het is niet voldoende om te weten of een dier of plant aanwezig is of kan zijn, maar je moet ook de functie van het (plan)gebied voor de soort kennen. Wanneer dat duidelijk is kan er een effectinschatting worden opgesteld. Hierin wordt vastgesteld welke soorten bij welke maatregelen welke schade (kunnen) oplopen. Dit geldt zowel voor soorten binnen het plangebied als voor soorten die er buiten voorkomen, maar toch schade kunnen ondervinden van de maatregelen. Dit vraagt een behoorlijke mate van kennis van het gedrag en biotoopvoorkeur van dieren en van groeiplaatsen van planten. Ook de interpretatie van de verbodsbepalingen speelt hierbij een rol (wat is bijvoorbeeld een voortplantings- of rustplaats en wat niet). Uiteindelijk is het de vraag of een negatief effect ook een overtreding van een verbodsbepaling is of zou kunnen zijn. De voor deze ruimtelijke ingreep relevante verbodsbepalingen zijn in de onderstaande tabel opgenomen. De bepalingen voor de Europees en de nationaal beschermde soorten zijn in verschillende artikelen opgenomen. Daarbij zijn de verschillen onderstreept.

onderwerp	Vogels Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Soorten HR IV, Bern II en Bonn I § 3.2 Wnb	Andere soorten § 3.3 Wnb
doden en vangen	Art. 3.1, lid 1 Het is verboden opzettelijk vogels te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten <u>opzettelijk</u> te doden of te vangen.
verstoren	Art. 3.1, lid 4 en 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, als de storing van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
verblijfplaatsen	Art. 3.1, lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de <u>vaste</u> voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren <u>opzettelijk</u> te beschadigen of te vernielen

‘Opzettelijk’ betreft hier niet alleen ‘met de opzet om’ (waar bij inrichting doorgaans geen sprake van is), maar ook de zogenaamde ‘voorwaardelijk opzet’. Hiervan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of een plant.

Vrijstellingsverordeningen, gedragscodes en zorgplicht

Er geldt voor een aantal nationaal beschermde soorten een algemene vrijstelling voor bestendig beheer, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling. Deze lijst vrijgestelde soorten verschilt per provincie. In dit project is de lijst van de provincie Limburg aangehouden. De vrijstelling zorgt ervoor dat het voor die handelingen is toegestaan de verbodsbepalingen te overtreden, ook zonder een ontheffing. Wel geldt de zorgplicht.

Ook voor andere Europees beschermde (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn) en nationaal beschermde soorten kan een vrijstelling gelden, mits er gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode die van toepassing is voor de handelingen die worden verricht. Is er geen geldige gedragscode beschikbaar, dan is een ontheffing nodig als er verbodsbepalingen worden overtreden.

Ontheffing

De wet kent de mogelijkheid om ontheffing te verlenen voor het overtreden van verbodsbepalingen. Het verlenen van een ontheffing gebeurt in het overgrote deel door de provincie of in sommige gevallen door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) van het Ministerie van LNV (bijvoorbeeld met betrekking tot Defensieterreinen, zoals in onderhavig project). Het bevoegd gezag beoordeelt of de aanvraag juridisch en ecologisch correct is. Een aanvraag kan sinds eind 2010 zowel via de gemeente lopen (via de WABO) als direct bij de provincie of het Ministerie worden ingediend (indien geen onderdeel van de omgevingsvergunning).

Om te bepalen of een ontheffing nodig is en verleend kan worden, is het nodig om een goede inschatting te maken van de negatieve effecten van de maatregelen. Daarnaast moet er voor alle beschermde soorten worden gekeken onder welk 'wettelijk belang' het project valt. Een wettelijk belang moet gezien worden als een in de wet omschreven 'reden' waarom het initiatief nodig is, zoals 'een groot maatschappelijk belang' of 'volksgezondheid'. Ook moet er bekeken worden welke alternatieven er voorhanden zijn en de mogelijkheden voor mitigatie (voorkomen of beperken van effecten) en compensatie (vervanging bij schade aan een leefgebied of een populatie) moeten worden uitgewerkt.

Daarna kan zo nodig overgegaan worden naar de daadwerkelijke aanvraag. Afhankelijk van het bevoegd gezag, kan een aanvraag óf alleen digitaal worden ingediend, óf zowel digitaal als analoog.

Normaal gesproken wordt alleen ontheffing aangevraagd wanneer het niet anders kan, dus wanneer het wijzigen van de plannen of werken met een goedgekeurde gedragscode niet mogelijk zijn. Soms wordt er echter voor gekozen alleen ontheffing aan te vragen om juridische zekerheid te krijgen over het initiatief (besluit bevoegd gezag). Als namelijk beoordeeld wordt dat een ontheffing niet nodig is, kan dit alleen juridisch zeker worden getoetst door toch een aanvraag te doen. Het bevoegd gezag geeft in deze gevallen meestal een zogenaamde 'positieve afwijzing' van de ontheffingsaanvraag, waarin staat dat met de beschreven werkwijze geen schade optreedt aan beschermde natuurwaarden en er geen verbodsbepalingen worden overtreden mits wordt gewerkt volgens de maatregelen aangegeven in de aanvraag.

Er wordt voor ontheffingsverlening in principe geen onderscheid gemaakt tussen een toets voor Europees beschermde soorten of nationaal beschermde soorten. De toetsing van de beschermingsregimes zijn in principe gelijkgesteld:

- Er is geen andere bevredigende oplossing;
- Er is sprake van een geldig wettelijk belang; én
- De gunstige staat van instandhouding van de soort komt niet in gevaar.

Wel verschilt de uitkomst sterk, doordat de verbodsbepalingen en de geldige wettelijke belangen verschillen per beschermingsregime. Ook is aangegeven dat met betrekking tot de nationaal beschermde soorten, de gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau moet worden getoetst en de Europees beschermde soorten op regionaal of lokaal niveau.

Omgevingsverordening en Beleidsregels passieve soortenbescherming

provincie Limburg

De provincie Limburg heeft met betrekking tot de implementatie van de regels uit de Wet natuurbescherming (Wnb) deze verwerkt in een *'Wijzigingsverordening Hoofdstuk 3 Natuur van de Omgevingsverordening Limburg 2014'* en *'Beleidsregels ten behoeve van de passieve soortenbescherming onder de Wet natuurbescherming in Limburg'*. De wijzigingsverordening houdt met name in dat er een algemene vrijstelling is opgenomen voor enkele veel voorkomende beschermde soorten waarvan de staat van instandhouding in de provincie als gunstig genoeg wordt beschouwd voor een algemene vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de wet. De beleidsregels passieve soortenbescherming hebben tot gevolg dat de interpretatie van verbodsbepalingen van de Wnb worden verduidelijkt en dat de werkwijze van uitvoering van de Wnb wordt gespecificeerd. De beleidsregels zijn per 7 december 2017 in werking getreden en gepubliceerd in het Provinciaal Blad¹.

In principe heeft de provincie zich te houden aan de beschermingsregimes en vereisten aan vrijstellingen en ontheffingen die in de Wnb zijn opgenomen. Deze zijn hiervoor al beschreven. In deze paragraaf wordt alleen aangegeven hoe de provincie invulling geeft aan de uitvoering van de Wnb als bevoegd gezag.

De beleidsregels passieve soortenbescherming heeft onder meer begrippen en gebruikte termen in de Wnb nader toegelicht in art. 1.1. Tevens zijn verbodsbepalingen toegelicht in de beleidsregels zelf, dat een aanvulling is op de Wnb. Belangrijk is de uitleg over de toetsing aan de verbodsbepalingen met betrekking tot voortplantings- en rustplaatsen en het bijbehorend functioneel leefgebied (art. 2.1 beleidsregels passieve soortenbescherming). Daarin is onder meer aangegeven dat GS een zodanige verstoring van een voortplantings- of rustplaats dat deze tijdelijk of permanent wordt verlaten door de soort als een overtreding beschouwen. Dit geldt eveneens voor een zodanige aantasting van het functionele leefgebied behorende bij een voortplantings- of rustplaats dat deze niet meer kan functioneren.

Er zijn verder diverse eisen gesteld aan het indienen van een ontheffingsaanvraag, waaronder wat de verplichte onderdelen zijn van een quickscan en nader onderzoek (art. 4.1 en 4.2) en de verplichting van een monitoringsplan en terugvalscenario als er geen effectief bewezen maatregelen kunnen worden getroffen conform de kennisdocumenten van BIJ12 (art. 3.1, lid 2). De provincie Limburg wil hiermee enerzijds enige druk uitoefenen om vooral effectief bewezen mitigerende maatregelen te treffen. Anderzijds kan de verplichte monitoring leiden tot meer inzicht in effectief bewezen maatregelen, die kunnen worden opgenomen in de kennisdocumenten. Tevens nieuw is dat in de beleidsregels is aangegeven dat verblijfplaatsen tot 3 jaar na laatst bekende bewoning als gebruikt worden beschouwd (en dus beschermd!). Wel is aangegeven dat als uit onderzoek blijkt dat een verblijfplaats 1 jaar niet in gebruik is geweest, het als verlaten kan worden beschouwd.

De gunstige staat van instandhouding moet op lokaal (maximaal gemeentelijk of op niveau van de betrokken burchtlocatie) niveau worden beoordeeld (art. 4.5), tenzij anders aangegeven in bijlage 4 van de beleidsregels (dan op regionaal niveau) of voldoende ecologisch is onderbouwd dat hiervan kan worden afgeweken. De das is aangegeven in bijlage 4. Een regionale toetsing betekent niet dat er per definitie alleen op de schaal van de provincie wordt gekeken.

¹ zie: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2017-5634.html>

Bovendien is de staat van instandhouding van belang voor de uitkomst van de toetsing, waarbij op populatieniveau kan worden beoordeeld dat de effecten op een populatie in Zuid-Limburg minder groot zijn dan een kwijnende populatie elders binnen de provinciegrens.

Met betrekking tot wettelijke belangen, moet in sommige gevallen worden bewezen dat het project of plan daadwerkelijk onder een bepaald wettelijk belang valt (bijvoorbeeld: volksgezondheid). Een bewijs als een verklaring van een deskundige dient te worden bijgevoegd. Een beredenering is dus niet meer voldoende. Hiermee sluit de provincie Limburg aan op de beleidsregels van provincie Noord-Holland en Utrecht, die dergelijke vereisten reeds hebben opgenomen.

Art. 9.1 geeft de provincie de vrijheid om een zogenaamde positieve afwijzing te geven als de wet niet wordt overtreden bij het (tijdig) treffen van effectief bewezen maatregelen. Niet in de vorm van een officieel besluit tot positieve afwijzing, maar middels een 'bestuurlijk rechtsoordeel' (bijvoorbeeld in een email of korte brief) waarin staat dat de Wnb niet wordt overtreden bij correcte toepassing van effectief bewezen maatregelen.

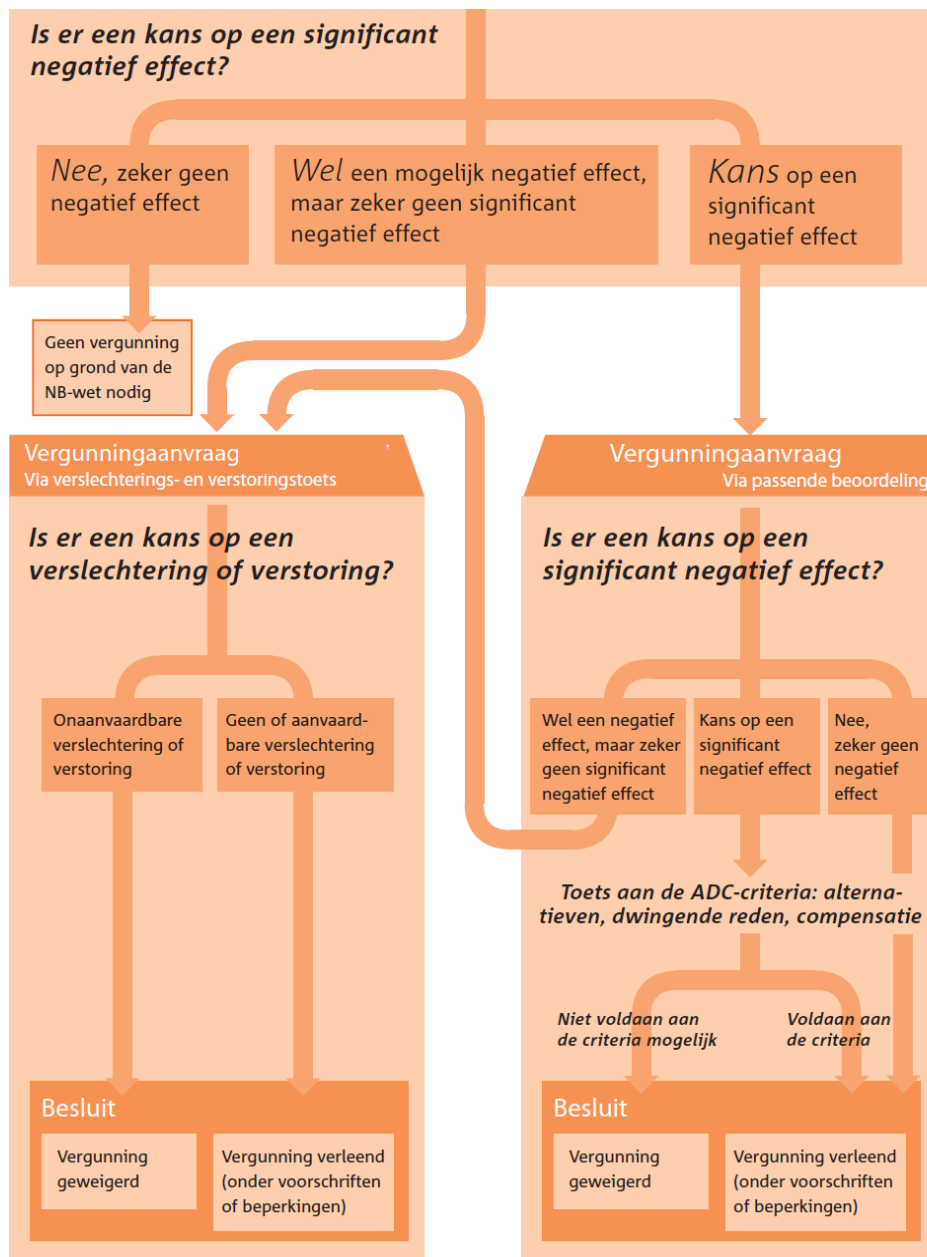
Een belangrijk artikel in de beleidsverordening vormt art. 4.3.1. Dit artikel geeft GS de mogelijkheid om, zonder gegevens uit nader onderzoek, ontheffing te verlenen voor een project waarbij is uitgegaan van de aanwezigheid van (een maximale bezetting van) beschermde soorten, op basis van een quickscan. Er wordt wel aangegeven dat het om uitzonderingsgevallen gaat, met als voorbeeld een project dat anders een toegekende subsidie misloopt of waarbij veiligheidsaspecten moeten worden meegenomen (werken aan waterkeringen). Het risico is dat effecten verkeerd worden ingeschat en mitigatie of compensatie niet voldoet om effecten op beschermde soorten te voorkomen. De monitoringsplicht van niet-effectief bewezen maatregelen kan mogelijk worden gebruikt om bij te sturen.

1.3. Wettelijk kader gebiedsbescherming

De Wet natuurbescherming, hoofdstuk Natura 2000, regelt met name de bescherming van gebieden die in het kader van de Vogelrichtlijn en Habitatrictlijn beschermd moeten worden als speciale beschermingszones. Deze speciale beschermingszones worden aangeduid als Natura 2000-gebied en zijn Europees beschermd. De Wet natuurbescherming regelt de aanwijzing en bescherming van deze Natura 2000-gebieden. De Natura 2000-gebieden vormen de ecologische hoofdstructuur van Europa. De instandhoudingsdoelstellingen zoals bedoeld in artikel 2.1, lid 4 van de Wet natuurbescherming beschrijven de doelen voor de instandhouding van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties. Deze moeten in een 'gunstige staat van instandhouding' worden gebracht of gehouden worden. In het aanwijzingsbesluit staat per habitatype of soort aangegeven of behoud of verbetering/uitbreiding van het oppervlak/aantal of kwaliteit het doel is voor het betreffende gebied.

De Wet natuurbescherming stelt dat plannen, projecten en andere handelingen die de kwaliteit van in stand te houden habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, niet zonder vergunning mogen worden uitgevoerd (art. 2.7). Uitgangspunt is dat toetsing noodzakelijk is wanneer negatieve effecten als gevolg van deze maatregelen of plannen mogelijk zijn. Dit betreft tevens met betrekking tot zogenaamde 'externe werking' van negatieve effecten door projecten of plannen buiten Natura 2000-gebieden op de instandhoudingsdoelstellingen. Hierbij speelt het voorzorgsbeginsel een belangrijke rol. Dit voorzorgsbeginsel houdt in dat voordat aan een plan of project toestemming wordt verleend, op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake, alle aspecten daarvan die op zichzelf of

in combinatie met andere plannen of projecten de instandhoudingsdoelstellingen van een beschermd gebied in gevaar kunnen brengen, moeten worden onderzocht. Wanneer een negatief, maar niet significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen wordt verwacht, dan wordt de vergunningsaanvraag beoordeeld middels een zogenaamde *verslechterings-toets*. Bestaat er een kans op een significant negatief effect, dan is een *passende beoordeling* noodzakelijk om de effecten nader te analyseren en mogelijkheden voor mitigatie te onderzoeken. Is er ondanks het nemen van mitigerende maatregelen nog steeds sprake van een significant negatief effect, dan wordt er getoetst aan de zwaardere ADC-criteria. Daarbij wordt gekeken naar Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compensatiemogelijkheden. Zie figuur 1 voor een overzicht van de te nemen stappen. De toetsing en vergunningverlening wordt in principe uitgevoerd door de Gedeputeerde Staten van de provincie

Figuur 1: Overzicht stappen toetsing van effecten op Natura 2000-gebieden. Bron: Ministerie van LNV, 2005. De stappen zijn tevens onder de Wet natuurbescherming van toepassing.

waar het plan of project wordt uitgevoerd, tenzij er sprake is van een in de AMvB Besluit natuurbescherming genoemde handelingen (art. 1.3, lid 1). In onderhavig geval is er sprake van een Defensie terrein zoals aangegeven in art. 1.3, lid 1, onderdeel 3 van de AMvB Besluit natuurbescherming. In dit geval is een Minister het bevoegd gezag om een vergunning aan te vragen met betrekking tot een negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van één of meerdere Natura 2000-gebieden.

Provinciale regelgeving

Het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 (POL) gaat over onderwerpen als wonen, verkeer, energie, infrastructuur, detailhandel, bedrijventerreinen, water, natuur, landschap, landbouw en ondergrond. Het POL laat zien hoe De provincie Limburg de kwaliteit van de omgeving willen verbeteren. De POL richt zich op een periode van circa 10 jaar.

Het POL geeft per onderwerp op hoofdlijnen aan welke rol de Provincie heeft en hoe we aan het onderwerp werken. Het POL is een plan van de Provincie en voor de hele provincie, en is in samenwerking met gemeenten en regionale partners tot stand gekomen.

Het POL heeft de wettelijke status als Structuurvisie (Wet ruimtelijke ordening), Provinciaal milieubeleidsplan (Wet milieubeheer), regionaal waterplan (Waterwet) en provinciaal verkeer- en vervoersplan (Planwet verkeer en vervoer).

Het POL 2014 is een visie op hoofdlijnen en wordt uitgewerkt in provinciale programma's (projecten, stimulering), regionale uitwerkingen samen met gemeenten, omgevingsverordening (instructies, regels) en inpassingsplannen (voor projecten van provinciaal belang).

Voor elk beleidsgebied is het POL uitgewerkt in een programma. Deze programma's vormen het kader voor uitvoeringsprojecten, zoals beekherstel, natuurontwikkeling, aanleg of vernieuwing van wegen. Voor natuur betreft dit het programma Natuurvisie Limburg 2016.

Omgevingsverordening

In de Omgevingsverordening Limburg 2014 heeft de Provincie regels vastgelegd op het gebied van milieu, wegen, water, grond, agrarische bedrijven, natuur, wonen en ruimte. Alle regels die betrekking hebben op het omgevingsbeleid zijn hiermee ondergebracht in één verordening.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Ligging

Het onderzoeksgebied is gelegen aan de zuidoostzijde van Natura2000 gebied de Groote Peel te Meijel. Het onderzoeksgebied is gelegen in kilometerhok met de coördinaten aan 186-372, 186-373 en 187-373. Het onderzoeksgebied is afgebeeld op onderstaande figuur 2.

Figuur 2: Locatie plangebied (rood omlijnd). (Google Earth).

2.2 Beschrijving

Het plangebied bestaat uit een bosstrook die gedomineerd wordt door zomereik. De boomlaag bestaat verder uit grove den en robinia. Een struiklaag is nauwelijks aanwezig. De ondergroei is soortenarm en spaarzaam aanwezig. Deze bestaat vrijwel uitsluitend uit brede stekelvaren.

Aan beide zijden van de bosstrook is half-natuurlijk vrij schraal grasland aanwezig. Het grasland wordt extensief begraasd door paarden. In het grasland aan de zuidzijde zijn verder meerdere hoge braamstruwelen aanwezig. Ten tijde van het veldbezoek was hier een grauwe klauwier aanwezig.

Foto: 1 Deel plangebied.

Foto: 2 Deel plangebied nabij locatie Belfort.

Foto: 3: Bosgebied plangebied.

Foto: 4 Schraal grasland noordzijde plangebied.

3 GEPLANDE MAATREGELEN

3.1 Maatregelen

Het project kent de volgende hoofd scope onderdelen:

- renovatie en inrichten van (één van) de kazematten;
- enkele loopgraven terugbrengen;
- plaatsing belfort (incl. Aktion im Moor (Eco-kunst));

Het project kent de volgende onderliggende scope onderdelen:

- aanleg slaap-/overwinteringsplaats vleermuizen in een kazemat;
- aanbrengen kunstwerk Peeltroef;
- accentueren grenssteen;
- aanbrengen informatieborden en panelen;
- herinrichting bomen/beplanting Vossenberg;

Overig:

- aanleg kleine parkeerplaats (fietsers, auto);
- inrichting leer- informatie- en struinpad;
- aanbrengen luistersteen nabij liberation;
- opwaardering fiets/wandelroutes;

De te nemen maatregelen zijn verwoord in een landschapsinrichting -en belevingsplan welke als bijlage bij deze voortoets is gevoegd.

Figuur 3: Locatie Belfort.

3.3 Planning

De exacte periode waarin de bovenstaande werkzaamheden uitgevoerd zullen worden is nog niet bekend maar zullen naar verwachting in de tweede helft van 2019 plaatsvinden.

4 TOETSING SOORTENWETGEVING

De toetsing is per soortgroep beschreven, waarbij aan de hand van de activiteiten en het voorkomen van soorten (aan de hand van NDFF-gegevens) beschreven is wat de mogelijke effecten kunnen zijn en hoe effecten kunnen worden voorkomen, gemitigeerd of gecompenseerd. Tevens wordt beschreven of voor de uitvoering van de maatregelen een procedure (ontheffingsaanvraag) noodzakelijk is in het kader van de Wet natuurbescherming.

Het gaat hierbij in eerste plaats om de soorten die onder de Wet natuurbescherming (Wnb) zijn beschermd. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de soorten die conform de verbodsbepalingen uit de Europese Richtlijnen zijn beschermd (artikel 3.1 en 3.5) en de nationaal beschermde soorten (artikel 3.10). Binnen de nationaal beschermde soorten is voor een aantal algemeen voorkomende amfibieën en zoogdieren de algemene vrijstelling van de provincie Limburg van toepassing. Daarnaast zijn bepaalde soorten binnen de provincie Limburg strenger beschermd. Deze worden bij de desbetreffende soortgroep, indien van toepassing, apart besproken.

4.1 Planten

Binnen het plangebied zijn geen waarnemingen van beschermde planten bekend in de NDFF. Op basis van de terreinkenmerken worden deze ook niet verwacht. Tijdens het veldbezoek aan het plangebied zijn evenmin beschermde plantensoorten waargenomen of biotopen waar deze te verwachten zijn. Nader onderzoek of een ontheffing is niet nodig.

4.2 Grondgebonden zoogdieren

In de NDFF staan verschillende waarnemingen van zowel algemeen beschermde zoogdieren als strenger beschermde soorten. Algemeen beschermde soorten die zijn waargenomen in de invloedssfeer van de voorgenomen plannen zijn wezel en bunzing en wild zwijn. Daarnaast komt de eekhoorn binnen het plangebied voor. Binnen de bosstrook is tevens een vossenhol met enkele prooiresten aangetroffen. Dit vossenhol wordt niet vergraven tijdens de werkzaamheden. Voor de vos geldt verder een algehele vrijstelling binnen het kader van de werkzaamheden. Aangezien de werkzaamheden buiten de broedperiode van vogels zullen worden uitgevoerd worden de werkzaamheden evenmin in de kwetsbare kraamperiode van de mogelijk aanwezige marterachtigen uitgevoerd. De te verwachten soorten hebben een groter leefgebied welke vooral betrekking heeft op de randen van het plangebied en de verdere omgeving ervan. Een overtreding van verbodsbepalingen is daarmee niet te verwachten voor deze soorten. Een negatief effect op het foerageergebied van aanwezige marterachtigen of andere grondgebonden zoogdieren wordt niet verwacht. Binnen het bosgebied worden echter wel bomen gerooid om de kazematten meer zichtbaar te maken. Op dit moment staat nog niet exact vast welke bomen gerooid zullen gaan worden. Uit de directe omgeving is één waarneming uit 2011 bekend van een eekhoorn (Bron: NDFF). Tijdens het veldbezoek zijn geen eekhoorns of eekhoornnesten waargenomen. Alvorens tot kap over te gaan is het noodzakelijk na te gaan of in de betreffende bomen eekhoornnesten aanwezig zijn. Indien de werkzaamheden zo kunnen worden uitgevoerd dat er geen nesten verdwijnen of dat de bomen met

nesten in de periode maart-april of juli tot en met november worden gekapt is er geen ont-heffing nodig. Het plangebied maakt onderdeel uit van een groter leef -en foerageergebied. Het is niet de verwachting dat het opener maken van het bos en het creëren van een extensief struipad door het bos leidt tot de overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de eekhoorn. Nader onderzoek naar grondgebonden zoogdieren is niet nodig.

4.3 Vleermuizen

In de NDFF zijn geen waarnemingen opgenomen van vleermuizen in de ruime omgeving van het plangebied. Het gebied is volgens de NDFF verder niet goed onderzocht. Het plangebied zal echter hoogstwaarschijnlijk wel degelijk onderdeel uitmaken van het foerageergebied voor vleermuizen. De bosranden, struweel en aangrenzend grasland zijn allen geschikt foerageergebied. Het open maken van het bos en de overige geplande werkzaamheden leidt niet tot een aantasting van deze foerageerfunctie in zoverre dat dit leidt tot een overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. De bosranden, struweel en graslanden blijven namelijk ongewijzigd. Daarnaast is in de verdere omgeving eveneens volop geschikt foerageergebied aanwezig. De algehele structuur van het gebied verandert niet. Effecten op eventueel aanwezige vaste vliegroutes zijn daarom niet te verwachten. Tijdens het veldbezoek is gelet op voor vleermuizen mogelijk geschikte holtes en scheuren in bomen. In enkele dode of afstervende bomen is loszittend schors aanwezig. De aanwezigheid van voor vleermuizen geschikte holtes en scheuren kan niet volledig worden uitgesloten. De meeste aanwezige bomen bevatten echter met zekerheid geen (potentieel) geschikte holtes of scheuren. Dit betreffen voornamelijk de aanwezige grove dennen en de jongere zomereiken. Bij het bepalen van de exacte ligging van het struipad en loopgraven kan rekening worden gehouden met deze bomen en kunnen bomen met loszittend schors of holtes worden gespaard. Effecten op verblijfplaatsen in bomen kunnen daarmee worden voorkomen. Indirecte effecten op eventueel aanwezige verblijfplaatsen worden niet verwacht. Er vinden geen nachtelijke werkzaamheden of activiteiten plaats. Ook zal de recreatie na uitvoer van de werkzaamheden dermate extensief zijn dat dit geen effect zal hebben op mogelijk aanwezige verblijfplaatsen. Vleermuizen maken wel eens gebruik van kazematten als verblijfplaats. De bekeken kazematten lijken echter geheel dicht te zijn en daarom ongeschikt/ontoegankelijk voor vleermuizen. Alleen indien bomen met holtes of loszittende schors worden verwijderd, is nader onderzoek naar vleermuizen conform het geldende vleermuisprotocol noodzakelijk.

4.4 Vogels met jaarrond beschermde nesten

Binnen het plangebied zijn tijdens het veldbezoek geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen of te verwachten. In de omgeving van het plangebied zijn deze echter wel te verwachten. In de ruimere omgeving broeden volgens de waarnemingen uit de NDFF soorten als ransuil, buizerd, sperwer en wespandief. De buizerd heeft overigens in de provincie Limburg geen jaarrond beschermd nest. Binnen de bosstrook zijn echter geen roofvogelhorsten aangetroffen tijdens het veldbezoek en worden evenmin verwacht.

Wel was ten tijden van het veldbezoek een territoriale grauwe klauwier aanwezig in braamstruweel in de zuidoosthoek van het plangebied. De soort is hier ook al meerdere jaren aanwezig en heeft hier ook gebroed (NDFF). Indien de omgeving van de bekende nestplaats ver-

nietig wordt of ongeschikt wordt, moet worden bepaald of er voldoende functioneel leefgebied over blijft waar de soort voldoende alternatieve nestgelegenheid heeft. Het is dan ook meer dan aanbevelenswaardig om met deze soort rekening te houden bij de uitvoer van de werkzaamheden en in het bijzonder bij de ligging en locatie van wandelpaden en het sturen van wandelaars en recreanten.

Zowel directe als indirecte effecten op jaarrond beschermde nesten buiten het feitelijke plangebied worden niet verwacht.

Effecten op de grauwe klauwier zijn met den geactualiseerde plannen niet aannemelijk. De belfort wordt geplaatst op ruime afstand van de broedlocatie op ongeveer 450 meter afstand hemelsbreed. Het tussenliggend gebied bestaat uit de strook gemengd bos. Het graslandperceel ten zuiden van de bosstrook wordt, buiten de kleine parkeergelegenheid aan de oostzijde, niet betreden door recreanten. Er wordt geen wandelpad aangelegd in dit grasland. Ook kazemat 5 die is gelegen in de bosrand in het territorium van de grauwe klauwier maakt geen onderdeel uit van de plannen. Er wordt geen pad aangelegd naar deze kazemat die recreatie richting deze kazemat zou kunnen bevorderen. Door het sturen van de (te verwachten) recreatie aan de noord- en oostzijde van het bosperceel kunnen negatieve effecten op de grauwe klauwier met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid worden uitgesloten en komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding. Aangeraden wordt om de werkzaamheden te overleggen met bijvoorbeeld de vogelwerkgroep Nederweert die de soort hier al jaren volgen. Nader onderzoek of ontheffing is met de huidige plannen niet nodig.

4.5 Amfibieën

Uit de omgeving rond het plangebied zijn verschillende algemeen en streng beschermde amfibieën bekend. Er komen onder meer de algemeen beschermde gewone pad en bruine kikker voor. Verder wordt in de NDFF ook melding gemaakt van heikikker in de directe omgeving van het plangebied. In de ruimere omgeving worden verder poelkikker, alpenwatersalamander en vinpootsalamander gemeld. Voortplantingswateren zijn binnen het feitelijke plangebied niet aanwezig. In de ruimere omgeving zijn enkele wateren aanwezig die door heikikker gebruikt worden als voortplantingswater zoals de poelen op de grens van het hoogveengebied ten zuidwesten van het plangebied. Deze kunnen mogelijk ook door poelkikker, alpenwatersalamander en/of vinpootsalamander worden gebruikt als voortplantingswater. Deze poelen liggen echter allen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Heikkikkers overwinteren niet in het water maar op het land boven het grondwatervniveau. Gezien de hogere ligging van de bosstrook kunnen overwinterende heikkikkers en mogelijk ook andere streng beschermde amfibieënsoorten niet worden uitgesloten. De meeste van de werkzaamheden hebben geen wezenlijk effect op het landbiotoop. Er worden echter wel enkele loopgraven gegraven/hersteld en er vinden graafwerkzaamheden plaats rond een of enkele van de kazematten. In het kennisdocument van heikikker² wordt het volgende aangegeven: "Bij werkzaamheden die effect hebben op het landgedeelte van het habitat van de heikikker is niet een meest gunstige periode aan te wijzen, omdat de volwassen dieren vrijwel het gehele jaar hier vertoeven. De genoemde perioden kunnen eerder beginnen of later eindigen afhankelijk van de lokale klimatologische omstandigheden en de meteorologische omstandigheden voorafgaand of tijdens de werkzaamheden". De minst ongunstige periode om graafwerkzaamheden uit te voeren is in de nazomer en vroege herfst. Eventueel aanwezige dieren zijn in deze periode nog voldoende actief om weg te vluchten. Er kan echter niet worden uitgesloten dat exemplaren van

² <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-008-Kennisdocument-Heikikker-1.0.pdf>

de heikikker worden gedood of verwond, gezien het vele voorkomen van de soort in de Grootte peel en directe omgeving. Het voorkomen van het doden en verwonden van exemplaren is ook niet mogelijk, zodat hiervoor een ontheffing dient te worden aangevraagd. Verder kunnen exemplaren in de loopgraven terecht komen na aanleg ervan. Deze exemplaren kunnen echter de loopgraven aan beide zijden weer verlaten. Gezien de grootte van de bosstrook en het feit dat de strook rond de kazematten zeker niet méér geschikt is als overwinteringshabitat dan het overige bos, is de kans op effecten op de populatie dermate gering dat er geen sprake zal zijn van een effect op de staat van instandhouding van de heikikker. Nader onderzoek is evenwel niet nodig.

4.6 Reptielen

Binnen en in de directe omgeving van het plangebied komt de levendbarende hagedis voor. Het bosgebied zelf is hoogstens marginaal geschikt leefgebied maar de open gekapte delen, bosranden, paden, bermten en grazige delen zijn zeer geschikt als leefgebied. De Belfort wordt geplaatst in een bosstrook op korte afstand van de voormalige ligging van de Eeuwelse loop. Dit gebied is nu nog nauwelijks geschikt voor reptielen aangezien beschutting en structuur nog grotendeels ontbreekt. Het bosperceel zelf is eveneens slechts marginaal geschikt voor de levendbarende hagedis.

Effecten op de soort zijn niet erg waarschijnlijk maar kunnen ook niet geheel worden uitgesloten zonder het nemen van mitigerende maatregelen. Naast de levendbarende hagedis komt de gladde slang eveneens in de omgeving voor. Zwervende exemplaren zijn binnen het plangebied nooit uit te sluiten, vrijwel de gehele Grootte Peel is geschikt leefgebied van de soort. De diverse randzones met struweel, ruigte en schrale grazige zones zijn geschikt leefgebied. Om effecten op gladde slang en levendbarende hagedis te voorkomen is het noodzakelijk om het gebied waarbinnen gewerkt wordt en de toren geplaatst zal worden te markeren en handmatig ongeschikt te maken. Alle aanwezige vegetatie en beschutting (liggend dood hout etc.) dient vooraf handmatig verwijderd te worden. Een deskundige op het gebied van reptielen kan bepalen of de zone voldoende ongeschikt is gemaakt en daarmee aanwezige individuen met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kunnen worden uitgesloten. Effecten op beide soorten zijn niet te verwachten als gevolg van de plaatselijke recreatiedruk. Het is echter niettemin noodzakelijk deze mitigerende maatregelen te laten toetsen door het bevoegd gezag middels een ontheffingsaanvraag.

4.7 Vissen

Binnen het plangebied is geen open water aanwezig. Er zijn dan ook geen beschermde vissen aangetroffen of te verwachten. Geschikt habitat is afwezig in de invloedssfeer van de voorgenomen plannen. Nader onderzoek of ontheffing is niet nodig.

4.8 Ongewervelden

In de NDFF zijn waarnemingen opgenomen van enkele beschermde soorten ongewervelden. Dit betreft waarnemingen van speerwaterjuffer en spiegeldikkopje. Directe effecten als gevolg van de uit te voeren werkzaamheden zijn niet te verwachten. Er vinden geen werkzaamheden

plaats in of in de nabijheid van voortplantingswater van speerwaterjuffer. Ook vinden er geen werkzaamheden plaats in voor spiegeldikkopje geschikt leefgebied waar waardplanten (hennegras en pijpenstrootje) aanwezig zijn. Indirecte effecten als gevolg van de werkzaamheden zijn evenmin te verwachten. Nader onderzoek of ontheffing is niet nodig.

5 TOETSING GEBIEDENWETGEVING

5.1 Inleiding

De toetsing aan de Wet natuurbescherming omvat de beoordeling van de effecten op aangewezen habitattypen en soorten conform de Wet natuurbescherming.

In dit hoofdstuk worden eerst de voorkomende aangewezen soorten en habitattypen genoemd. Daarna volgt een effectenanalyse en de beschrijving van eventuele (voorzorgs)maatregelen om effecten te voorkomen of te mitigeren. Tevens wordt beschreven of voor de uitvoering van de maatregelen een procedure (vergunningaanvraag) noodzakelijk is in het kader van de Wet natuurbescherming.

De beschrijving van de geplande maatregelen is opgenomen in Hoofdstuk 3 van dit rapport. De beschrijving van de aanwezige relevante habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen komt voort uit het definitieve beheerplan van de Natura 2000-gebieden 'Grote Peel' (RVO, 2017). Voor de beschrijving van het Natura 2000-gebied, de doelstellingen en nadere informatie over het voorkomen en de huidige staat van instandhouding wordt verwezen naar het beheerplan. Als achtergronddocument over de potentiële verspreiding en uitbreiding van de habitattypen, is hiernaast de kartering geraadpleegd die ten grondslag heeft gelegen aan de habitattypenkaart (Jansen *et al.*, 2013). In het beheerplan zijn wel de verspreidingsgegevens van de aangewezen broedvogels opgenomen, maar niet de verspreidingsgegevens van de aangewezen niet-broedvogels. Om een goed beeld te krijgen van de belangrijke gebieden van de niet-broedvogels, zijn de gegevens geraadpleegd uit de NDFF (periode 2008-2018). Een effectenindicator voor het Natura 2000-gebied is eveneens opgenomen, die als hulpmiddel is gehanteerd bij de analyse van de effecten.

5.2 Voorkomen habitats en soorten 'Grote Peel'

Het plangebied maakt onderdeel uit van het Natura 2000-gebied 'Grote Peel'. Het gebied is zowel aangewezen als Habitatrichtlijngebied en als Vogelrichtlijngebied. De instandhoudingsdoelstellingen zijn weergegeven in tabel 1. Voor habitatype H7120 herstellend hoogveen voor en porseleinhoen geldt een verbeterdoelstelling voor de kwaliteit. Voor porseleinhoen geldt ook een verbeterdoelstelling voor de omvang van het leefgebied.

Tabel 1: Instandhoudingsdoelstellingen.

Habitattypen		Oppervlakte	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H4030	Droge heiden		=	=
H7120	Herstellende hoogveenen		=	>
Broedvogelsoorten:		Aantal	Doelstelling populatie	Doelstelling kwaliteit
A004	Dodaars	40	=	=
A008	Geoorde fuut	40	=	=

A119	Porseleinhoen	5	>	>
A272	Blauwborst	200	=	=
A276	Roodborsttapuit	80	=	=
Niet-broedvo- gelsoorten			Doelstelling omvang leef- gebied	Doelstelling kwaliteit leef- gebied
A039	Taigarietgans		=	=
A039	Toendrarietgans		=	=
A041	Kolgans		=	=
A127	Kraanvogel		=	=

De instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied staan in tabel 1 opgesomd. De exacte ligging van de habitattypen is in figuur 6 weergegeven. Binnen het plangebied zijn geen habitattypen aanwezig. Het plangebied zelf is ongeschikt voor de voor het gebied aangewezen niet-broedvogels. Van de aangewezen broedvogelsoorten is er alleen geschikt biotoop van roodborsttapuit aanwezig in de randzones van het plangebied.

Figuur 4: Natura 2000 begrenzing plangebied (plangebied: rood omlijnd).

5.3 Effectanalyse

In deze voortoets wordt een effectanalyse uitgevoerd van de voorgenomen maatregelen op het Natura 2000-gebied en wordt onderzocht of de kans op negatieve effecten reëel is. Geplande werkzaamheden zijn in hoofdzaak (zie ook Hoofdstuk 3):

- open kappen bosgebied
- graven loopgraven en vrijzetten kazematten
- creëren struinpad en parkeergelegenheid
- plaatsing Belfort

Effecten maatregelen

De effecten van de maatregelen zullen hierna per type effect worden besproken, waarbij wordt ingegaan op het effect per habitat of soort. Mogelijke effecten zijn gesorteerd naar type effecten van storende factoren, ingedeeld in een aantal hoofdgroepen, conform de effectenindicator van het Ministerie van EZ (Broekmeyer, 2006, zie tabel 2). In figuur 5 is de effectenindicator opgenomen voor de doelen in het Natura 2000-gebied 'Groote Peel', dat is aangegeven op de website van het Ministerie van LNV. De effectenindicator geeft, zoals het woord al aangeeft, een indicatie voor de gevoeligheid van habitattypen en soorten voor een bepaald type effect. Deze is gebruikt bij de effectanalyse van de ingreep op de doelen in het Natura 2000-gebied.

Ruimtelijke effecten:	Oppervlakteverlies Versnippering leefgebied
Chemische effecten:	Verzuring Vermesting Verzoeting Verziltting Verontreiniging
Fysische effecten:	Verdroging Vernatting Verandering stroomsnelheid Verandering overstromingsfrequentie Verandering dynamiek substraat
Mechanische effecten:	Verstoring door geluid Verstoring door licht Verstoring door trilling Verstoring door beweging/optiek Verstoring door luchtwerveling, betreding, golfslag
Directe menselijke effecten:	Verandering populatiedynamiek Bewuste ingreep soortensamenstelling

Tabel 2: Indeling storende factoren in type effecten. Bron: Broekmeyer, 2006

Figuur 5: Effectenindicator Habitattypen en soorten Natura 2000-gebied 'Grote Peel' voor verschillende type effecten.

Ruimtelijke effecten

Achteruitgang van de kwantiteit van een beschermd habitattypen en/ of leefgebied van (niet-) broedvogels

Het feitelijke plangebied is volledig gelegen in het Natura 2000-gebied. Alle werkzaamheden worden ook binnen de begrenzing van het gebied uitgevoerd. Er zijn binnen het plangebied echter geen habitattypen aanwezig (zie onderstaande figuur).

Figuur 6: Begrenzing Natura2000 nabij plangebied (rood omlijnd). Zalmkleur: aanwezig habitatype H7120 Herstellend hoogveen.

Conclusie ruimtelijke effecten

Aangezien er geen activiteiten plaatsvinden binnen aanwezige habitattypen kunnen ruimtelijke effecten geheel worden uitgesloten. De werkzaamheden hebben ook geen ruimtelijk effect op gebied dat van belang is voor de voor de Grote Peel aangewezen niet-broedvogels. De braamstruwelen aan de zuidzijde van het plangebied en mogelijk ook het open gekapte deel aan de zuidwestzijde van de bosstrook zijn geschikt als onderdeel van het leefgebied van de roodborsttapuit. Tijdens het veldbezoek is deze soort overigens niet waargenomen. De werkzaamheden leiden niet tot een achteruitgang van het aantal broedparen voor het totale Natura 2000-gebied. Er gaat geen (sub)optimaal broedbiotoop verloren als gevolg van de maatregelen. De braamstruwelen en overige voor de soort geschikte vegetatie blijven geheel ongewijzigd als gevolg van de maatregelen. Er zijn dan ook geen ruimtelijke effecten te verwachten als gevolg van het project.

Chemische effecten

Achteruitgang van de kwaliteit van een habitatype en/ of leefgebied

De plaatsing van de Belfort en de overige maatregelen worden in een beperkt tijdsbestek uitgevoerd. In hoeveel tijd en met welke machines en overig materiaal de werkzaamheden zullen worden uitgevoerd is nog niet exact bekend. Het is echter niet de verwachting dat er als gevolg van de werkzaamheden dusdanig chemische effecten optreden dat deze leiden tot effecten op de aanwezige habitattypen en het broedbiotoop van aangewezen broedvogelsoorten of gebied voor aangewezen niet-broedvogels. Tijdens de werkzaamheden kan een olie lekkage

optreden. Een mogelijke olie lekkage binnen het plangebied zal niet leiden tot effecten op verderop gelegen habitattypen. Desalniettemin verdient het aanbeveling te werken met biologisch afbreekbare hydrauliekolie.

Onder chemische effecten worden ook effecten geschaard door stikstofdepositie. Dat is onder andere afhankelijk van transportroutes, de duur van het project, heersende windrichtingen e.d. Effecten zijn zonder een berekening in Aerius Calculator lastig in te schatten. Een (iets) verhoogde tijdelijke depositie als gevolg van de aanlegfase, is wel te verwachten op aangrenzende en in de nabijheid liggende habitattypen. In de Groote Peel is reeds sprake van een sterke stikstofoverbelasting (PAS-bureau Bij12). Effecten zijn zonder een berekening in Aerius Calculator lastig in te schatten. Een verhoogde depositie is wel te verwachten op aangrenzende en in de nabijheid liggende habitattypen. De invloed kan zo tot een kilometer merkbaar zijn (grenswaarde 0,05 mol N/ha/jr is niet meetbaar maar alleen met modellen te berekenen). Tijdelijke significant negatieve effecten zijn dan ook te verwachten.

Om de depositie NOx te bepalen per habitatype is gebruikt gemaakt van Aerius Calculator (<https://calculator.aerius.nl/calculator/>). Deze rekentool is verplicht gesteld door het bevoegd gezag om de effecten van stikstofdepositie op gevoelige habitattypen te berekenen en om vast te stellen, indien nodig, in hoeverre er sprake is van beschikbare ontwikkelruimte.

Voor de bepaling van de emissies en gebruik van Aerius zijn Emissiemodel Mobiele Machines machineverkopen (Hulskotte en Verbeek, 2009) en de instructie AERIUS Calculator (Tauw, 2016) geraadpleegd.

Voor de berekening in Aerius is uitgegaan van de volgende uit te voeren werkzaamheden:

In verband met het openmaken van kazematten in een aggregaat nodig. Deze zal naar verwachting twee dagen in gebruik zijn. In de instructie AERIUS wordt aangegeven dat men voor emissies van niet mobiele werktuigen (bijvoorbeeld aggregaten) het beste kan aansluiten op: www.dieselnet.com/standards/eu/nonroad.php.

Uit de tabellen op deze site blijkt dat men voor de emissies uitgaat van grote aggregaten die bijvoorbeeld worden gebruikt bij evenementen etc. Het laagste vermogen dat is opgenomen in de tabellen is 19 kW. Een standaard mobiele benzine aggregaat die geschikt is voor het openmaken van de kazematten heeft een vermogen van circa 11 kW. Er is uitgegaan van een benzine aggregaat type Honda GX390UT2-VXB9, 1 cilinder, Eu-Emissienorm Euro II.

Gezien het veel lagere vermogen én de beperkte tijd dat er een aggregaat nodig is zal de uitstoot eveneens beperkt zijn. Naar verwachting is gebruik van een aggregaat beperkt tot maximaal 2 stuks voor de duur van 2 dagen. Uit dit alles kan dan ook worden geconcludeerd dat de uitstoot van het type te gebruiken aggregaten verwaarloosbaar is. Om ervoor te zorgen dat er geen onderschatting is van chemische effecten kunnen andere type werkzaamheden iets zwaarder worden ingeschat.

Er zal een minigraver worden gebruikt voor het graven van loopgraven (maximaal 40 meter bij maximaal 1,50 meter).

De toe te passen graafmachine betreft een Bobcat e-10 Brandstof diesel: 254gr/kW/uur. Model Kubota Diesel. Maximaal vermogen bij 2000 tpm 7,4 kW.

Er is gekozen voor Stage IV voor invoer in de Aerius calculator

Een minidumper zal worden gebruikt mits het gebruik ervan niet leidt tot een overschrijding van de grenswaarde binnen de PAS. Ook hier is uitgegaan van Stage IV. Een JCB Ecomax diels-motor met een vermogen van 81 Kw/108 Pk voldoet aan de Stage IV emissie-eisen (www.bouwmaterieel-benelux.nl).

Minidumper:

Model GXV160

Type 4-stroke, OHV, single cylinder

Displacement 163 cm³ (9.9 cu-in)

Max. horsepower 5.5 HP (4.4 kW) at 3,600 rpm

Max. torque (crank PTO) 10.8 Nm (1.1 kg·m, 7.96 ft·lb) at 2,500 rpm

Carburetor Horizontal type, butterfly valve

Cooling system Forced-air

Ignition system Transistorized magneto ignition

Lubricating system Forced splash

Starting system Recoil starter / Self starter

Stopping system Ignition primary circuit ground

Fuel used Unleaded gasoline (octane number 86 or higher)

Fuel tank capacity 2.0 L (0.52 US qt)

Fuel consumption 250 g/HPH

PTO shaft rotation Counterclockwise (from PTO shaft side)

De feitelijke bouw van de Belfort vindt op grote afstand tot het plangebied plaats. De stort van de benodigde fundering zal gebeuren met behulp van een betonmixer MAN L 2007 46.007 met euro 6 motor. Te vervoeren beton 13 kub. Lostijd direct storten in fundering zal ongeveer een half uur betreffen.

Verder is de inzet van een kraan vereist voor opbouw van de Belfort. Hierbij is uitgegaan van 2 werkdagen. Het gebruik van een kraan is in Aerius als zijnde zwaar vrachtverkeer doorgerekend.

Het rooien van bomen kan met een kettingzaag gebeuren maar kan ook handmatig plaatsvinden waarbij een paard gebruikt wordt om stamhout uit het gebied af te voeren. Het rooien van bomen is grotendeels beperkt tot het verwijderen van exoten (met name *Robinia pseudo-acacia*) en wat stakenhout op de plaats waar de Belfort moet komen. Naar verwachting bedraagt het aantal te rooien bomen in totaal minder dan 100.

Conclusie chemische effecten

De stikstofdepositie die voorkomt uit het project blijft onder de grenswaarde van 0,05 mol N/ha/jr. Desalniettemin is het noodzakelijk de werkzaamheden te laten toetsen middels een vergunningsaanvraag van de Natuurbeschermingswet. Aangeraden wordt te werken met biologisch afbreekbare hydrauliekolie.

Aangewezen (niet-)broedvogels

Een mogelijke (zeer beperkte) olie lekkage binnen het plangebied en een uiterst beperkte extra stikstofuitstoot zal niet leiden tot effecten op de (niet-) broedvogels gezien de schaal van de werkzaamheden en de afstand tot het primaire leefgebied. Effecten op deze soorten als gevolg van het project zijn dan ook niet te verwachten.

Fysische effecten

Achteruitgang van de kwaliteit van een habitatype en/ of leefgebied

Gezien de aard van de werkzaamheden en de afstand tot de aanwezige habitattypen en leefgebied van (niet-) broedvogelsoorten worden geen fysische effecten verwacht. Er vinden geen werkzaamheden plaats die leiden tot vernatting of verdroging van habitattypen of effecten op broedvogelsoorten. Het graven of openmaken van een of enkele loopgraven heeft geen verdrogend effect op aanwezige habitattypen buiten het plangebied. Het plangebied ligt aanmerkelijk hoger dan het noordelijk gelegen hoogveengebied en de diepte van deze loopgraven is niet voldoende om een dergelijke drainerende werking te hebben dat dit leidt tot fysische effecten op aanwezige habitattypen –of soorten te werken.

Conclusie fysische effecten

Er is geen sprake van een negatief effect als gevolg van fysische effecten op de aanwezige habitattypen of soorten. Een nadere toetsing of vergunningaanvraag is hiermee niet noodzakelijk.

Aangewezen (niet-) broedvogelsoorten

Er zijn geheel geen fysische effecten te verwachten op habitattypen en op het verdere leefgebied van de (niet-)broedvogels. De werkzaamheden hebben hiervoor een te lokaal en kleinschalig karakter. Effecten op deze soorten zijn dan ook niet te verwachten.

Mechanische effecten

Achteruitgang van de kwaliteit van een habitatype en/ of leefgebied

Met name de hoge, te plaatsen Belfort zal een aanzuigende werking hebben op recreanten die kunnen zorgen voor een verstoring door geluidshinder of optische hinder. De aanleg van (beperkte) faciliteiten zoals de aanleg van een kleine parkeerplaats en de overige werkzaamheden zal hieraan eveneens aan bijdragen. In het beheerplan is bij elke van de aangewezen niet-broedvogels het volgende opgenomen:

“Mogelijk kan een negatieve ontwikkeling van de rust in het gebied als gevolg van bijvoorbeeld toenemende recreatie de kwaliteit in de toekomst enigszins negatieve beïnvloeden: dat is een reden voor zorg.”

Binnen het plangebied is langs de bosrand aan de westzijde reeds een extensief gebruikt wandelpad aanwezig. De hoge toren die tot boven de aanwezige eikenbomen uit komt kan verstorend werken voor de aangewezen niet-broedvogels, aangezien de soorten gebonden zijn aan open terrein. Het ligt niet erg voor de hand dat de plaatsing leidt tot werkelijke effecten. Wel kan de ingebruikname van de toren zorgen voor een verstoring, ondanks dat in de effectenindicator in figuur 5 is aangegeven dat vogelsoorten niet gevoelig zijn voor geluid, trilling of optische verstoring. De toren is geheel vrij van verlichting en andere mogelijke verstorende zaken en is gelegen op afstand van de voor de soorten relevante (deel)gebieden. De voor het gebied aangewezen niet-broedvogels toendrarietgans, taigarietgans en kolgans gebruiken de grotere wateren in de Groote Peel als slaap- en rustplek. Het meest nabij gelegen water, 't Eeuwig leven, ligt op circa 400-500 meter afstand ten opzichte van de locatie van de te plaatsen Belfort. Dit is grotendeels rond of binnen de verstoringafstanden (vluchtafstand) voor recreatie

van deze ganzensoorten dat op 566 meter wordt geschat (Krijgsveld *et al.*, 2009)³. De mate van verstoring is echter van verschillende factoren afhankelijk, waaronder de recreatievorm, frequentie en de mate van voorspelbaarheid van de verstoringende activiteit en de overlap van de verstoringende activiteit met de functie van het Natura 2000-gebied voor de aangewezen soorten. Daarnaast hangt de mate van verstoring ook erg af of de recreatie op de toren zichtbaar is of niet. De openheid van het landschap, het ontwerp van de toren en de mate van overlap in activiteit zijn daarmee van cruciaal belang. In het schetsontwerp van de toren is echter aangegeven dat de toren georiënteerd is op de Groote Peel en dat het ontwerp een open constructie betreft (Ateliereen Architecten, 2018). Tevens is aangegeven in het schetsontwerp dat de toren van veraf zeer herkenbaar is en een duidelijke markering van de Vossenbergh. Door de open constructie en zichtbaarheid van de toren in het landschap, kan optische verstoring in theorie niet direct worden uitgesloten. Het is echter zeer de vraag of er sprake is van een overlap tussen de recreatie op de Belfort en het gebruik van de waterplas 't Eeuwig leven als slaapplek van ganzen. ganzen trekken rond de schemering van hun foerageergebieden naar hun slaapplekken. Het natuurgebied is officieel voor recreatie toegankelijk van zonsopgang tot zonsondergang. De schemering treedt in na zonsondergang, dat wil zeggen, nadat de zon zichtbaar onder de horizon is verdwenen. Daardoor kan er in theorie geen sprake zijn van een overlap tussen de aanwezigheid van recreatie op de Belfort en de trekperiode van het foerageergebied naar de slaapplek op 't Eeuwig leven. Aangezien er geen sprake is van recreatie op de Belfort, kan een negatief effect als gevolg van een optische verstoring van ganzensoorten worden uitgesloten.

Uit de Effecten indicator (zie figuur 5) blijkt verder dat de kraanvogels als gevoelig is aange-merkt voor wat betreft optische verstoring en verstoring als gevolg van geluid. Aangezien er alleen sprake is van extensieve recreatie is van een sterke geluidsbelasting geen sprake.

Effecten als gevolg van geluid zijn om deze reden niet te verwachten. Het ligt evenmin voor de hand van de plaatsing van de toren leidt tot mechanische effecten op de kraanvogel. Het overgrote deel van de waarnemingen van kraanvogel betreft overvliegende dieren tijdens de voor- en jaartrek. Er overnachten echter ook vaker vogels in het natuurgebied of de directe omgeving ervan. De werkzaamheden zijn echter te lokaal, vinden bovendien ook overdag plaats en de verstoringende werking van een Belfort is gering zoals hiervoor reeds uiteengezet met betrekking tot ganzen. Effecten op de kraanvogel kunnen dan ook met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid worden uitgesloten.

Recreatie

Het plaatsen van de Belfort zal een bepaalde aanzuigende werking hebben op recreanten/wandelaars. Het overgrote deel van de recreanten die de Groote Peel bezoeken doen dit vanuit het bezoekerscentrum aan de westzijde van het gebied. Buitencentrum de Pelen ligt hemelsbreed op 4 kilometer afstand van de locatie van de Belfort. In hoeverre de plannen er toe leiden dat het aantal wandelaars rond de Vossenbergh toenemen is lastig te voorspellen. In verband met deze passende beoordeling zijn gegevens over recreanten opgevraagd. Op dit verzoek werd niet gereageerd en/of waren geen gegevens bekend.

Uit een bezoekersonderzoek (Staatsbosbeheer, 2016) blijkt er dat er voor de Groote Peel uitgegaan wordt van 270.000 unieke bezoekers op jaarbasis (= circa 740 per dag). Slechts een fractie hiervan zal in de huidige situatie de Vossenbergh bezoeken.

Indien er in het bezoekerscentrum actief reclame zal worden gemaakt voor de Belfort en een bezoek aan de kazematten zal dit aantal ongetwijfeld hoger komen te liggen. Aangezien niet

³ Krijgsveld *et al.*, 2009. Verstoringgevoeligheid van vogels, update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Bureau Waardenburg, Culemborg. <http://www.overijssel.nl/publish/pages/160839/edop-3446421-v1-krijgsveld-update-literatuurstudie-verstoringgevoeligheid.pdf>

bekend is of en in welke mate er reclame zal worden gemaakt voor de Belfort is een toename aan wandelaars ook vrijwel niet te voorspellen.

De Heere van Meijel (restaurant, café en dagrecreatie) geeft aan dat er dit jaar 2500 bezoekers zijn geweest. Deze maken gebruik van het Leger Jeep arrangement. Of deze bezoekers inde huidige situatie uitstappen is maar de vraag. Waarschijnlijk is dit nu niet het geval. Als de Belfort er staat zal dit waarschijnlijk wel gaan gebeuren. Men verwacht ook een stijging, nemen we deze 2500 met een stijging van 20 % komen we op 3000 bezoekers.

Samen met een toename van het aantal fietsers dat afstapt, lijkt een aantal van 7500-10000 bezoekers op jaarbasis een (min of meer) realistische inschatting.

Mechanische effecten op aanwezige habitattypen en aangewezen broedvogelsoorten worden niet verwacht als gevolg van het project. De werkzaamheden en de aard ervan zijn te lokaal en herbergen geen versturende componenten dat dit leidt tot mechanische effecten. Mechanische effecten tijdens de feitelijke werkzaamheden worden evenmin verwacht en/of leiden met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet tot effecten op aanwezige habitattypen of soorten.

Conclusie mechanische effecten

Er is geen sprake van een negatief effect als gevolg van mechanische effecten op de aanwezige habitattypen of soorten. Een nadere toetsing of vergunningaanvraag is hiermee niet noodzakelijk.

Aangewezen (Niet-)broedvogels

Met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid zijn mechanische effecten op habitattypen en op het verdere leefgebied van de (niet-)broedvogels uit te sluiten. De werkzaamheden hebben hiervoor een te lokaal en kleinschalig karakter. Effecten op deze soorten zijn dan ook niet te verwachten.

Directe menselijke effecten

Onder directe menselijke effecten wordt verstaan een bewuste verandering van de soortensamenstelling of een verandering in de populatiedynamiek. Er worden geen negatieve effecten verwacht op de instandhoudingsdoelstellingen van aangewezen habitattypen, broedvogels of niet-broedvogels als gevolg van directe menselijke effecten door de uitvoering van het project.

5.5 Cumulatieve effecten

Om te oordelen of andere projecten of plannen in de omgeving van het Natura 2000-gebied gezamenlijk met het voorliggend project een significant negatief effect kunnen hebben, is een cumulatietoets noodzakelijk. Bij de beoordeling van cumulatie van effecten hoeft in principe alleen rekening te worden gehouden met de soorten, hun leefgebied en de habitattypen waarop het plan of project - die het belangrijkste voorwerp van de beoordeling uitmaakt - mogelijk negatieve significante effecten heeft.

Onderscheid dient gemaakt te worden naar de verschillende stadia van projecten, handelingen of plannen, waarmee ook tijdens de beoordeling op verschillende wijze rekening dient te worden gehouden:

- Voltooide plannen en projecten: hoewel reeds voltooide plannen en projecten niet direct hoeven te worden meegenomen, zijn er gevallen voorstelbaar waarbij dat wel moet, met name indien zij blijvende gevolgen voor het gebied hebben en er aanwijzingen bestaan voor een patroon van geleidelijke teloorgang van de natuurlijke kenmerken van het beschermde gebied.
- Goedgekeurde maar nog niet voltooide plannen en projecten: als deze zijn goedgekeurd, maar nog niet voltooid moeten deze volledig in de beoordeling worden meegenomen.
- Voorbereidingshandelingen: in principe behoren ook voorbereidingshandelingen voor een plan of project in de beoordeling te worden meegenomen. Hiervan kan worden afgeweken indien er alleen nog maar sprake is van voorbereidingshandelingen, waarbij de realisatie van het betrokken plan of project een toekomstige onzekere gebeurtenis is.

Voor een overzicht van projecten en plannen in de omgeving van het Natura 2000-gebied, zijn de websites www.ruimtelijkeplannen.nl geraadpleegd, verleende vergunningen Natuurbeschermingswet en Wet natuurbescherming op de website van de provincie Limburg, en de door het bevoegd gezag aangedragen projecten en plannen. Gekeken is naar projecten die reeds zijn uitgevoerd of op korte termijn worden uitgevoerd en een bepaalde mate van overlap kennen met het voorliggend project (voor zover bekend). Er zijn echter geen projecten voorzien die in cumulatie met het voorliggend project kunnen leiden tot een significant negatief effect op instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied 'Grote Peel'.

5.6 Mitigerende maatregelen

Als de voorzorgsmaatregelen die hierboven zijn genoemd bij verschillende habitats en soorten worden gecombineerd, leidt dat tot het hieronder weergegeven overzicht van alle maatregelen die negatieve effecten (tijdelijk en lange termijn) moeten voorkomen.

5.7 Noodzaak ADC-toetsing

Indien op grond van de Passende Beoordeling geen zekerheid is verkregen dat er kans is op significante negatieve effecten op het halen van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied, kan het bevoegd gezag alleen toestemming verlenen indien is voldaan aan de zogenaamde ADC-voorwaarden (het ontbreken van Alternatieven, om een Dwingende reden van groot openbaar belang en Compensatie, zie ook figuur 1 blz. 11). Uit de effectanalyse in paragraaf 4.3 en 4.4 is naar voren gekomen dat er geen sprake is van significant negatieve effecten op de lange termijn door uitvoering van het project, onder meer door het nemen van mitigerende maatregelen (zie ook paragraaf 4.5). Er is geen noodzaak tot een ADC-toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming.

5.8 Provinciale regelgeving

Het volledige onderzoeksgebied is gelegen binnen goudgroene natuur zoals weergegeven in onderstaande figuur 7.

Figuur 7: Ligging plangebied (rood omlijnd) (gearceerd: goudgroene natuurzone) (polviewer.nl)

In de Omgevingsverordening wordt de bescherming van de goudgroene natuurzoen verwoord in artikel 2.6.2. *Bescherming Goudgroene natuurzone*: “Een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op een gebied dat deel uitmaakt van de Goudgroene natuurzone, maakt geen nieuwe activiteiten dan wel wijziging van bestaande activiteiten mogelijk die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten.”

In de artikelen 2.6.3 tot en met 2.6.7 zijn de overige randvoorwaarden, eisen en verplichtingen opgenomen.

Artikel 2.6.3 *Ontwikkelingen van groot openbaar belang*, Artikel 2.6.4 *Saldobenadering bij samenhangende ontwikkelingen*, Artikel 2.6.5 *Kleinschalige ingrepen* en Artikel 2.6.6 *Wijzigen van de begrenzing* zijn binnen het kader van het project niet van toepassing of relevant aangezien het project niet voldoet aan de gestelde eisen van het betreffende artikel.

Artikel 2.6.7 *Beleidsregels*

1. Gedeputeerde Staten stellen beleidsregels vast voor wijze waarop invulling wordt aan de bepalingen van de artikelen 2.6.3 tot en met 2.6.5.
2. Gedeputeerde Staten stellen beleidsregels vast voor de wijze waarop de compensatie als bedoeld in artikel 2.6.3 dient te worden uitgevoerd.

Als gevolg van het project worden de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied niet aangetast zoals verwoord in artikel 2.6.2.

6 CONCLUSIES

De toetsing aan de Wet natuurbescherming omvat de beoordeling van de effecten op aange-
wezen habitattypen en soorten conform de Wet natuurbescherming (zie ook paragraaf 1.2).

Conclusies soortenbescherming

Bij het bepalen van de wandelroute door het bos dienen bomen met holtes of scheuren te worden gespaard. Indien dit niet mogelijk is, is nader onderzoek naar vleermuizen conform het geldende vleermuisprotocol noodzakelijk. Ook bomen met eekhoornnesten dienen te worden gespaard.

In verband met de aanwezigheid van streng beschermde soorten amfibieën in de directe om-
geving van het plangebied is het van belang dat graafwerkzaamheden alleen lokaal en met
zeer kleinschalig materieel worden uitgevoerd. Er dient een ontheffing te worden aange-
vraagd voor heikikker.

De Belfort wordt geplaatst binnen of grenzend aan (marginaal) leefgebied van levendbarende
hagedis en mogelijk ook gladde slang. Voorafgaand aan de werkzaamheden dient het terrein
voor deze soorten ongeschikte te worden gemaakt door onder meer alle vegetatie en beschut-
ting handmatig te verwijderen. De werkzaamheden dienen verder te worden begeleid door
een deskundige op het gebied van reptielen. Om een overtreding van verbodsbepalingen te
voorkomen is het noodzakelijk om voor gladde slang een ontheffing aan te vragen.

Kwetsbare periodes:

Nederlandse naam:	Kwetsbare periodes	Werkzaamheden beste uit te voeren in de peri- ode:
Broedvogels	Medio maart - eind juli	Vanaf augustus tot en met februari
Heikikker	December tot en met juli	Nazomer /herfst*
Gladde slang		Oktober/november**en *

*Te bepalen door bevoegd gezag middels een verleende ontheffing

**betreft alleen maaien conform soortprotocol Stowa

Andere effecten op streng beschermde soorten worden niet verwacht of kunnen worden
voorkomen door het nemen van maatregelen, zoals aangegeven in Hoofdstuk 5.

Conclusies gebiedenwetgeving

Ruimtelijke, mechanische en fysische effecten als gevolg van de geplande werkzaamheden zijn
niet te verwachten. Chemische effecten blijven volgens een berekening in Aerius Calculator-
onder de grenswaarde. Een vergunningsaanvraag van de Wet natuurbescherming is desalniet-
temin noodzakelijk. Aangeraden wordt te werken met biologisch afbreekbare hydrauliekolie.

BRONNEN

- **Broekmeyer, M.E.A. (redactie) (2006).** Effectenindicator Natura 2000-gebieden; achtergronden en verantwoording ecologische randvoorwaarden en storende factoren. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 1375. Inclusief aanvulling bij het Alterra-rapport 1375 (2008).
- **Den Held, S. (2014).** Lijn beoordeling Natuurbeschermingswet. RoyalHaskoningDHV, Eindhoven.
- **Hulskotte, J.H.J. en Verbeek, R.P. (2009).** Emissiemodel mobiele machines. TNO Bouw en Ondergrond.
- **JAN! 2010 (2010).** Verrekenen van effecten. versie 1.1. Vastgesteld door de Regiegroep Natura 2000 d.d. 15 juni 2010.
- **Kiwa Water Research & EGG (2007).** Knelpunten en kansen Natura 2000-gebieden. Kiwa Water Research, Nieuwegein/EGG, Groningen.
- **Ministerie van LNV (2005).** Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Directie Natuur. Den Haag.
- **Ministerie van LNV (2006).** Checklist gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Directie Natuur. Den Haag.
- **Ottburg, F.G.W.A. & J.A.M. Janssen (2014).** Habitatrichtlijnsoorten in Natura 2000-gebieden. Beoordeling van populatie, leefgebied en isolatie in de Standard Data Forms (SDFs). WOt-technical report 9. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu (WOt), Wageningen.
- **PAS-bureau (2016).** Gebiedsrapportage 2016 Groote Peel.
- **RVO (2016).** Natura 2000-ontwerpbeheerplan Groote Peel, Deurnsche Peel & Mariapeel (139 en 140).
- **RVO (2016).** Shapefile habitatype kartering Groote Peel.
- **Steunpunt Natura 2000 (2009).** Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. Eindversie 7 juli 2009. Regiebureau Natura 2000, Utrecht.
- <http://soortprotocollenflora-enfaunawet.stowa.nl/documents/soortprotocollenflora-enfaunawet/gladde%20slang.pdf>

Geraadpleegde websites:

- pas.natura2000.nl
- **Nationale Databank Flora Fauna (NDFF, 2018)**

BIJLAGE

Landschapsinrichting- en belevingsplan

Vesting en Belfort Vossenber *verdiepingslag*

20 juli 2018

(Correcties 8-10-2018)

Inleiding

Vanuit de voorstudies en overleggen is bepaald dat de inrichting en het beleefbaar maken van Vesting en Belfort Vossenber kans van slagen heeft.

Met de het verdiepingsplan was al een stap gezet naar hoe een en ander er uit zal komen te zien op kaart. Vanuit de projectgroep is de vraag dit nog verder uit te werken, dus een slag maken, waarna de formele procedures in gang gezet kunnen worden.

Vandaar wordt er verwezen naar de bijlage wat betreft de “overall” inrichting/route en zal met deze uitwerking per locatie zicht verkregen worden op de wijze van inrichting en het materiaalgebruik.

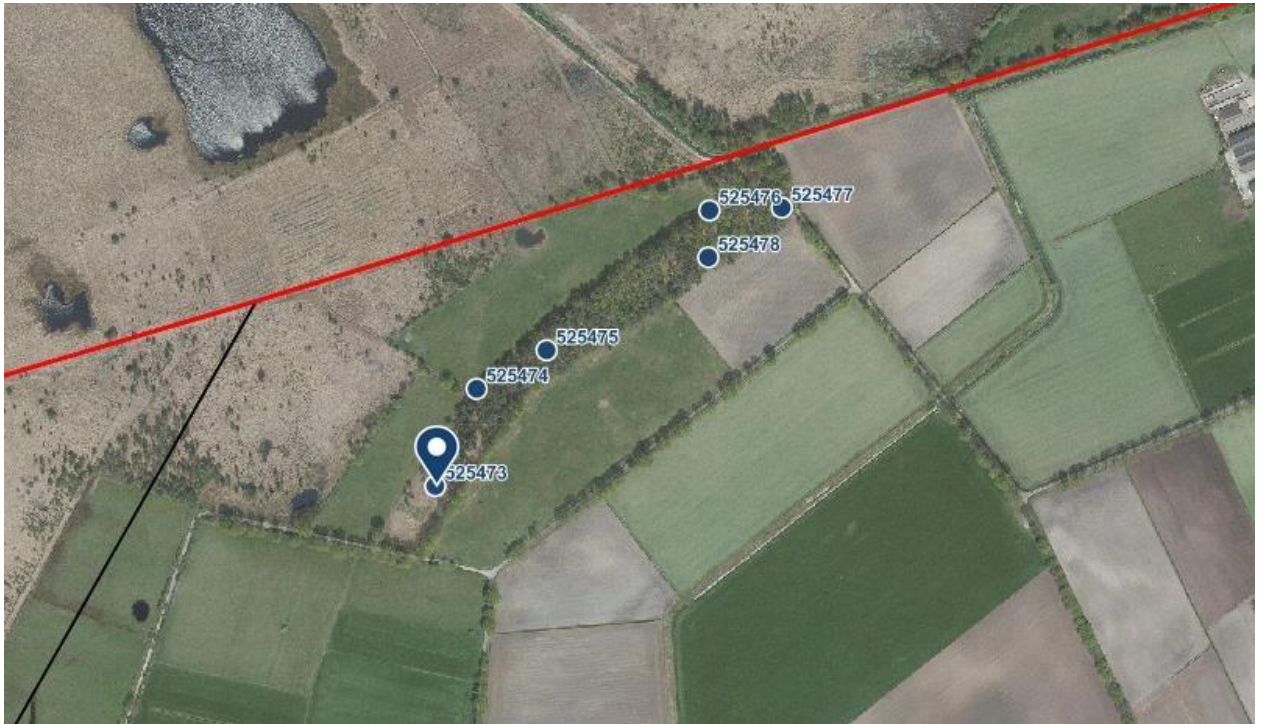
Aanvullend is onderstaand dat de 6 kazematten alle een Rijksmonument zijn en een zeer (nu nog herkenbare) geschiedenis hebben.

In het tot omstreeks 1900 moeilijk begaanbare terrein van de Peel is in 1939-1940 door het Nederlandse leger een deel van de Peel-Raamstelling aangelegd. Deze stelling bestaat uit een verdediging van de Vossenbergh, een hoger gelegen zandrug in Meijel door het Peelgebied, welke als een belangrijk acces door de Peelmoerassen fungeerde. Ten noorden van het acces begint de Grootte Peel, het gebied ten zuiden van de Vossenbergh was eveneens Peelmoeras, maar is na de Tweede Wereldoorlog ontgonnen. Het strategische belang van de Vossenbergh was enerzijds gelegen in de accesfunctie van de zandrug, en anderzijds gelegen in het overzicht dat de hoger gelegen Vossenbergh bood over het strategische landschap. De Vossenbergh was dan ook van groot strategisch belang en diende daarom als acces verdedigd te worden. Daartoe zijn er in '39-'40 zeven kazematten gebouwd, waarvan er anno 2018 nog vijf overeind staan.

*Deze accesverdediging is redelijk gaaf bewaard gebleven en bestaat heden ten dage nog uit **drie Skazematten, twee B-kazematten en de ruïne van een G-kazemat**, welke het enige overgebleven exemplaar in Limburg is. Al deze 6 kazematten (inclusief de ruïne) zijn benoemd tot rijksmonumenten.*

Beschrijving

De kazematten staan middels onderstaande nummers als Rijksmonument geregistreerd.

Verloofing bos:

Het gehele gebied was vanuit verleden een bosopslag, waar na de oorlog dennen aan toegevoegd werden. Om het oorspronkelijke beeld weer te verkrijgen wordt een groot gedeelte van de dennen in het bos gerooid, waarmee de overige beplanting zich meer kan ontwikkelen en er een meer spannend bosgebied ontstaat, waar men door heen struint, en op de route de kazematten ontdekt en het verleden kan lezen. Nabij de kazematten is er extra openheid, zodat het schootsveld open is.

Herkenbaarheid route:

De route verloopt door het halfopen bos en geeft door middel van boomstammen die pleksgewijs langs het pad liggen -zowel links als rechts- de route aan door het gebied. Dit hoeft niet overal, want veelal zal door het belopen de route wel zichtbaar zijn. Ook hier is eenvoudig het beste, verder geen paaltjes en andere zaken, die het beeld verstoren, dat ook niet past in de sfeer van de vroegere tijden.

Deeluitwerking inkom:

Bovenstaande foto's geven de sfeer weer van de inrichting parkeerplaats. De inrichting heeft als uitgangspunt dat het zicht op de geparkeerde auto's zoveel mogelijk gereduceerd dient te worden. De ondergrond bestaat uit een halfverharding, die één is met de natuur en een natuurlijke uitstraling heeft.

Met een toegangspoort als entree en verwijzing naar de parkeerplaats start de beleving. De parkeerplaatszone biedt ruimte aan 1 autobus, 12 auto's en verder een hoeveelheid fietsen. Dit is in zijn geheel is ruim voldoende.

Door het aan de zijde van het weiland met een gemengde haag te begeleiden en verder geheel (behalve vooringang en achteruitgang) af te bakenen met een Robinia houten hekwerk geeft meteen wat meer body aan de plek.

De gemengde haag bestaat uit inheemse soorten namelijk:

- Carpinus betulus Haagbeuk
- Rhamnus frangula Vuilboom
- Prunus spinosa Sleedoorn
- Cornus sanguinea Rode Kornoelje

Eventueel een toevoeging van Cytisus scoparius (Wilde Brem) en Myrica gale (Wilde gagel)
De materialen en aanleg worden uitgevoerd i.s.m. SBB en het beheer bestaat uit een jaarlijkse snoei na de 15^e juli!

Hier zal ook een entreebord met kaart komen te staan, wat qua afmeting en layout strookt met de normen van SBB. Onderstaand een soortgelijk SBB entreebord; en dit wordt t.z.t. besproken met SBB.

Deeluitwerking kazemat 1 en 2:

De entree van kazemat 1 wordt gevormd door het infobordje, welke bij elke kazemat komt met hierop de specifieke informatie van deze plek.

Op de volgende bladzijde een voorbeeld van een SBB infobordje (hier een ander thema). De bordjes bij de kazematten worden t.z.t. samen met SBB ontwikkeld en vormgegeven, zodat het strookt met de normen van SBB.

De eerste kazemat wordt open gemaakt en vandaar zal het SBB-infobordje (geel pijltje op de kaart) hier de benodigde informatie over geven.

Bij dit SBB-infobordje is ook een mooie plek te creëren voor de Luistersteen, waar het infobordje dan ook een toelichting op kan geven.

Als beleving naar de kazemat zal een loopgraaf van ongeveer 10 meter lengte aan de orde zijn, zoals in vroege tijden aanwezig is geweest.

Met een breedte van 2 meter onderin en bovenin 4 meter en een diepte van 1,50 meter wordt er eer gedaan oorspronkelijke vormgeving. Door het eenvoudig te houden, (zijkantbeschoeiing met Robiniapalen en eiken planken) is er een sfeer vanuit de vroegere tijden. Kazemat 2 is de **unieke G-kazemat**, nu nog slechts een de ruïne van het vroegere exemplaar. Deze ruïne wordt opener gemaakt qua begroeiing, maar verder zijn er geen andere ingrepen aan de orde. Het SBB-infobordje geeft de nadere info over deze kazemat weer.

Deeluitwerking kazemat 3:

Kazemat 3 zal dicht blijven en hier zal het SBB-infobord nadere informatie geven over de zogenaamde paardenschuilplek. Niet geheel duidelijk is hoe deze plek er uit heeft gezien, maar om een voorstelling te maken zullen het enige laagtes zijn, omgeven door grondwallen en waar in de laagtes palen met houten hekwerken staan om de dieren bijeen te houden. Deze inrichting symboliseert dat bij de terugtrekking van de Duitse troepen hier paarden schuil werden gehouden om te voorkomen dat deze meegevoerd werden-naar Duitsland

Deeluitwerking kazemat 4, 5 en 6:

Kazemat 4 heeft een omgeving waar de structuur van loopgraven/schuttersputten nog herkenbaar is. Omdat deze oneffenheden in het landschap duidelijk opvallen, zal de omgeving nauwelijks aanpassing verdienen; via het eerder getoond SBBinfobord zal de bezoeker attent gemaakt worden op de functie hiervan. Per kazemat weer het getoonde SBB infobord, met info, zodat deze herhaling een bepaalde eenheid brengt. Kazemat 4 wordt

open gemaakt en de loopgraven (zie eerdere beschrijvingen) leiden ook ertoe dat je in de kazemat gaat en beleeft hoe het zicht/schootsveld er uit ziet.

Kazemat 5: In verband met de aanwezigheid van de Grauwe Klauwier, die in de directe omgeving van deze kazemat zijn broedgebied heeft, is besloten deze niet in de route op te nemen. Hiermee heeft ook de Grauwe Klauwier afdoende rust en wordt niet verstoord.

Deeluitwerking kazemat 6:

Kazemat 6 zal geheel gericht zijn op natuureducatie en in het bijzonder op vleermuizen, waarvoor de kazemat wordt ingericht. Inrichting vindt plaats op advies en in nauw overleg met IKL (instandhouding Kleine Landschappen) en wordt uitgevoerd in samenwerking met IVN

Vanuit Kazemat 6 heeft de wandelaar zicht het evacuatie-/educatiepad en op de grenssteen Limburg-Brabant.

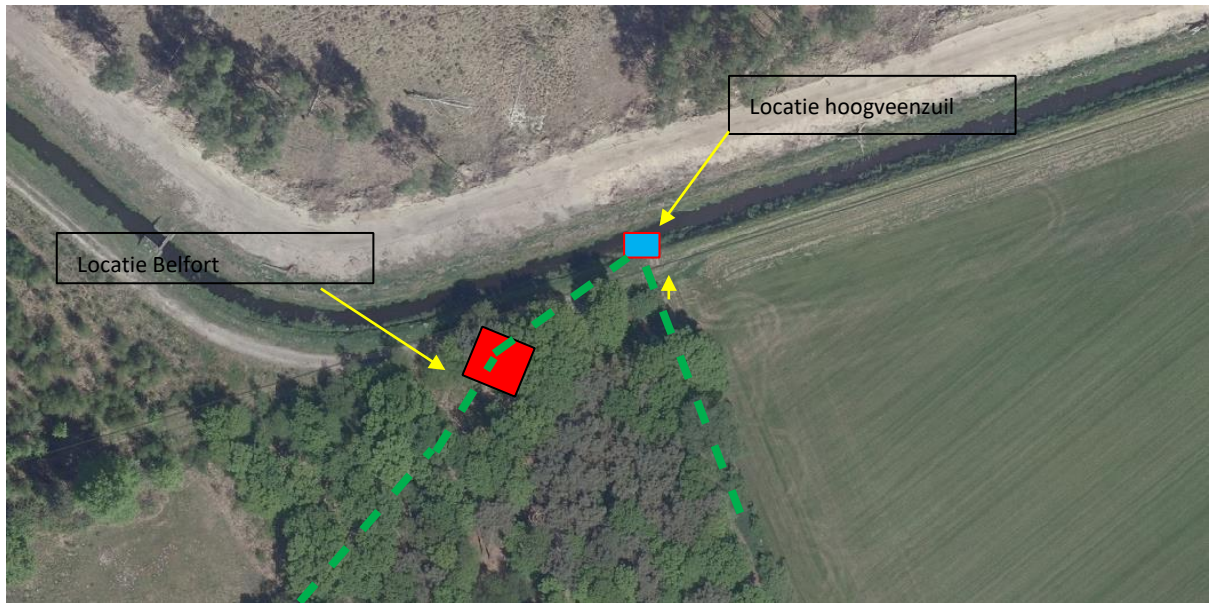
Ook de relatie met kazemat 104 en de verbinding naar kunstenaar Joseph Beuys zal hier visueel gemaakt worden wat zal terugkomen in een van de compartimenten van het Belfort.

Deeluitwerking educatiepad:

De peeltroef wordt op de kazemat 6 al aangekondigd en de elementen geven aanleiding het verhaal op de infoborden te lezen. Een gemaaid "doodlopend" pad dat mensen laat zien wat de echte Peel ooit bracht aan brandstof!
 Het vervolg leidt lang kazemat 3 (die al eerder in de route opgenomen is) naar de Belfort, wat een opdoemend hoogtepunt zal zijn.

Deeluitwerking belfort en hoogveenzuil:

Het beeldmerk voor de Peeltroef, waarmee twaalf bijzondere plekken in de Peel zichtbaar gemaakt worden, is ontworpen door Dirk Verberne. De hoogveenzuil is ontworpen alsof men

een pilaar heeft laten staan van de meters dikke laag veen die in de Peel afgegraven is. Als uitgangspunt voor de bank is het typische langgerekte zijaanzicht van de turfkruiwagens genomen zoals deze in de Peel veelvuldig gebruikt is.

Het Belfort heeft een eenvoudige robuuste vorm, geïnspireerd op kazematten. Hij oogt tamelijk massief, maar biedt een lichte en prettige route naar boven. De voet van de toren is bedacht in beton. Door een extra opstorting boven de funderingsplaat komt de entree van de toren een stuk boven het maaiveld te liggen. Weer een duidelijke referentie naar de kazematten en een goede overgang tussen het landschap en de toren. Bovendien loopt de wandelroute over de sokkel. Via het bestaande pad leidt de route terug naar de poort en parkeerplaats

Conclusie en aanbevelingen

Dit plan en bijlage geeft met een rustieke sfeer een leesbaar historisch gebied. Juist door het te ontdekken te lezen, zonder het te uitbundig in te richten is het verbonden met de natuurlijke omgeving. Hiermee doet het ook geen inbreuk en kunnen vele mensen genieten en er iets van opsteken en heeft Meijel op deze manier weer een mooi hoogtepunt in het landschap.

Ron Janssen
Plattelandscooperatie
20-7-2015